

Pasen

16 april 2017

Voorgangers: Henk Baars (overweging) en Jolly v.d. Velden

Met de dood kun je nog leven, daar zijn we aan gewend, maar een verrijzenis. Dat is volkomen buiten onze orde van dingen. Dat is science fiction. Mannen in een stralend wit kleed. Erg ongeloofwaardig allemaal. Nee wij lopen zoals die vrouwen nog steeds naar het graf, daarmee zijn we vertrouwd, gedenken, herdenken, voor het lichaam zorgen. Daarom is Pasen een soort shocktherapie. Het komt van de zijkant ineens binnen. Het is volkomen onverwacht. De vrouwen waren helemaal gefocust op verzorgen, maar raken volkomen gedesoriënteerd. We moeten er maar niet omheen draaien. Het verhaal ontbreekt het aan iedere ratio en je komt er eigenlijk niet uit, maar het prikt iedere keer in je bewustzijn als iets van een diepe intuïtie. Iets oerouds een niet weg te branden oer verlangen van de mens. Steeds opnieuw baant het zich een weg.

U kent misschien dat verhaaltje van die tweeling. Een meisje en een jongen voeren in de baarmoeder een gesprek. Het meisje zei tegen haar broertje: 'Ik geloof dat er leven is na de geboorte' het broertje wilde daar niets van weten. 'Nee, dit is alles wat er is. Het is hier donker en prettig. We hoeven hier niets te doen en worden goed gevoed. 'Maar het meisje hield vol: éér moet toch meer zijn dan deze donkere plek, er moet ergens licht zijn en ruimte om te bewegen'. Maar haar tweelingbroer liet zich nog steeds niet overtuigen. Na een pauze zei zijn zusje aarzelend: 'Er is nog iets dat ik wil zeggen, al ben ik bang dat je dat ook niet zult geloven: ik denk dat we een moeder hebben'. Toen werd het broertje razend. 'Een moeder, een moeder?' 'Riep hij. 'Waar heb je het over? Ik heb nog nooit een moeder gezien en jij al evenmin. Waar haal je dat idee vandaan? Zoals ik al gezegd heb, er bestaat niets anders dan dit! Waarom moet je zo nodig meer hebben? Zijn zusje was uit het veld geslagen door zijn reactie en durfde een poos lang niets meer te zeggen. Toch liet het haar niet los en tenslotte zei ze 'Voel je niet af en toe die samentrekkingen? Het is geen fijn gevoel, en soms doet het echt pijn. Ja, antwoordde hij, wat is daar zo bijzonder aan? Nou zei het zusje; 'ik denk dat die samentrekkingen ertoe dienen om ons voor te bereiden op de overgang naar een nieuwe plaats, waar het veel mooier is dan hier, waar we onze moeder van aangezicht tot aangezicht zullen zien. Lijkt je dat geen mooi vooruitzicht?

Er zijn zoveel verhalen en beelden te vinden die hier in de buurt komen. En nog meer rituelen, mythen en sagen. Het is de mens op zoek naar de eeuwigheid. Niet de minsten onder ons geloven in reïncarnatie, maar ook het geloof in de onsterfelijkheid van de ziel, wedergeboorte, spiritistisch voortbestaan, bundeling der zielen. En dan heb ik het nog niet eens over de tradities in het Hindoeïsme, het Boeddhisme het Afrikaanse animisme en tenslotte onze opstanding. We zijn echt niet alleen en ook niet uniek en zeker niet zomaar de beste godsdienst. Maar wij doen het met dit verhaal. Je kunt niet alles tegelijk. Een zo'n verhaal is meer dan genoeg, maar misschien moeten we die verhalen toch wel dichterbij elkaar brengen. Met deze globaliserende wereld en de mix aan indringende geloofsverhalen die we horen hier in ons eigen Den Haag met 110 verschillende etniciteiten zouden juist deze aspecten van geloof en religiositeit dichterbij elkaar gebracht moeten worden. Alleen degenen die niet geloven en vertrouwen zijn daar bang voor gezien het debat van donderdagavond in de gemeenteraad over de zogenaamde aanpassing van Paasvieringen op basisscholen aan de Islam. Aangevraagd door een niet nader te noemen politieke partij. Waarvoor toch zo bang?

Laat ik dit voorop stellen. Het lijkt erop dat geloof in een voortbestaan in het bovenpersoonlijke, als deel van de eenheid, hoe irrationeel en hoe moeilijk ook te formuleren, een logische noodzaak voor de menselijke geest te zijn, wanneer hij tenminste enige vooruitgang wil boeken in het interpreteren van zijn bestaan. Natuurlijk het wetenschappelijke wereldbeeld is ongelofelijk indrukwekkend, maar lijkt toch maar een deel van het geheel te zijn en altijd weer naar iets daarbuiten te wijzen. Op z'n minst kun je zeggen dat je niet gelukkig wordt van wetenschap alleen. Eeuwigheid, diepere realiteit zien. Daar is steeds weer een schok voor nodig. Kijk naar de vrouwen bij het graf. Goethe heeft ooit een mooie uitspraak gedaan

nadenkend over de vraag naar doel en functie van de natuur en de kosmos. Hij zegt 'Zo zit ik aan het snorrende weefgetouw van de tijd en weef het levende gewaad van God'.

Maar een leeg graf kan niet motiveren, hoewel onderzoek aangeeft dat het waarschijnlijk historisch is. De vrouwen worden er door de witte mannen op gewezen dat ze moeten herinneren. Het kon niet anders dan dat Jezus net als wij de weg van een mens moest gaan. Lijden, je principes volhouden, niet wijken voor angst, je confronteren met het ooit alles op moeten geven, van alles verlaten zijn, compleet gedesoriënteerd. Moeten sterven, moeten springen in vertrouwen. Dat is de weg naar Jeruzalem, de verrezen Heer. Het is die verandering, die transformatie die als een dieptepsychologisch inzicht steeds de kop op steekt. Zijn ze voorhanden in het leven dat wij leven? Ja, maar niet als gewone recht toe recht aan feiten. In teksten van ETTY HILLESUM. In gedichten als dat van Ida Gerhardt over je naam geschreven zien in de bloemen, maar ook als je bij het graf van je moeder staat. Ik doe het dan met het geloof van haar. Je staat op haar schouders en je staat op de schouders van je dierbaren en je hoopt hartstochtelijk elkaar terug te zien. Het kan toch niet dat ik je nooit meer zie. Het zijn die intuïties die mee klinken met Pasen. Maar ook soms indringende observaties van schrijvers. Die van Roman Kacew uit Vilne, uit het boek Baltische zielen van Jan Brokken. Roman schrijft: "Er zijn doden die nooit doodgaan. Ik ben zelfs geneigd te zeggen dat ze vaker terugkomen naarmate ze vaker gedood worden. Neem bijvoorbeeld Duitsland. Vandaag de dag is dat een land dat in zijn geheel bewoond wordt door Joden. Natuurlijk zie je ze niet, zijn ze niet fysiek aanwezig, maar hoe zal ik het uitdrukken? Ze laten merken dat ze er zijn. Het is heel vreemd, maar zo is het: als je in Duitse steden loopt-en ook in Warschau, in Łódź en andere steden-ruikt het Joods. Ja, de straten zijn vol Joden die er niet zijn. Het is een aangrijpende indruk. Er bestaat trouwens in het Jiddisch een uitdrukking die uit het Romeinse recht komt: de dode neemt de plaats van de levende in. Dat is het helemaal. Ik wil niet een heel volk pijn doen, maar Duitsland is een land dat compleet Joods is geworden."

Dat moge wat luguber klinken, het geeft aan dat herinnering heel sterk is. En er zijn zoveel steden, Aleppo, Mosul, de zee met al haar verdronken vluchtelingen.

Wij houden het allang uit met die herinnering aan Jezus. Want soms herinneren we ons een naam, die ons steeds weer werd doorverteld.

Ik merk dat het steeds twee dingen zijn die me raken met Pasen. De herinnering aan de grootse liturgieën uit mijn jeugd, waar je onbesmet en blank als een kind in werd ondergedompeld. Kaarsen, licht, bloemen waarin je niet vroeg naar betekenis en ratio, maar onderdeel van het geheel was. Een diepe vreugde om iets onbestemds en later het geploeter om dat verantwoord en van vele bredere inzichten voorzien als een kristal weer terug te vinden.

We lopen niet weg van het kruis, wel van het lege graf. De Heer is waarlijk opgestaan. God allemachtig.

Henk Baars